

Rola „bezpieczeństwa politycznego” w systemie bezpieczeństwa narodowego Federacji Rosyjskiej a „nowy rosyjski autorytaryzm”

W artykule zaprezentowano uwarunkowania oraz sposób definiowania przez rosyjski establishment polityczny pojęcia „Bezpieczeństwo polityczne”. Autor wysnuwa tezę, że pojęcie to jest traktowane przede wszystkim jako możliwość (prawo do stosowania) odpowiednich środków i podejmowania działań na rzecz zachowania stabilności państwa (osiągnięcia zakładanych celów politycznych). Takie pojmowanie pojęcia „Bezpieczeństwo polityczne” uzasadnia więc działania podejmowane przez struktury władzy, które pozwalają na ograniczenia swobód obywatelskich czy stosowanie przemocy w imię nadrzędnych celów politycznych oraz żywotnie ważnych interesów narodowych.

„Bezpieczeństwo polityczne” – integralna część, główne ogniwo i podstawa bezpieczeństwa narodowego. Tak określają to pojęcie rosyjscy teoretycy. W ich opinii warunkuje ono wysoki potencjał i znaczenie władzy, państwa oraz jego polityki jako elementów kształtujących pomyślny rozwój kraju, społeczeństwa i obywateli. W definicji „bezpieczeństwo polityczne” jest określane jako całokształt środków i metod działania, mających na celu wykreślenie, zapobieżenie i likwidację tych czynników, które mogą zagrozić interesom politycznym kraju oraz determinować regres polityczny, a także przekształcić władzę i politykę kraju z siły twórczo-konstruktywnej w destruktywną.

„Bezpieczeństwo polityczne” jest integralnym, jednym z najważniejszych elementów kompleksu koncepcji składających się na całościowy system bezpieczeństwa narodowego Federacji Rosyjskiej. Praktycznie w każdym dokumencie regulującym działanie tegoż systemu występuje kwestia ochrony stabilności i bezpieczeństwa politycznego kraju, co powoduje, że „bezpieczeństwo polityczne” należy rozpatrywać jako samodzielną kategorię. Takie podejście do prezentowanego zagadnienia nie jest jedynie podyktowane ujęciem formalno-prawnym rosyjskiego systemu bezpieczeństwa narodowego, ale przede wszystkim tamtejszą tradycją i kulturą sprawowania władzy, co wpływa bezpośrednio zarówno na politykę wewnętrzną, jak i zagraniczną. Analizując wspomniane dokumenty, regulujące działanie systemu bezpieczeństwa narodowego Federacji, na pierwszy plan wysuwają się następujące kwestie, które „bezpieczeństwo polityczne” powinno gwarantować:

- zapewnienie niepodzielności i integralności terytorium Federacji Rosyjskiej,
- zapewnienie stabilności porządku konstytucyjnego,
- zapewnienie stabilności funkcjonowania instytucji władzy państwowej,
- zapewnienie spokoju społecznego i zgody narodowej,

- zapewnienie funkcjonowania jednolitej przestrzeni prawnej na terytorium Federacji oraz przestrzegania porządku prawnego,
- likwidację przyczyn i warunków powstawania oraz funkcjonowania politycznych i religijnych ekstremizmów,
- niedopuszczenie do powstawania etnicznych separatyzmów oraz konfliktów o takim charakterze.

W dokumentach istnieją również zapisy mówiące o wspieraniu procesów budowy społeczeństwa demokratycznego w Federacji, jednak ze względu na tamtejszą rzeczywistość polityczną nie można włączyć tej kwestii w zbiór celów, jakich realizację ma zapewniać „bezpieczeństwo polityczne”.

Interesy narodowe Rosji, które są stymulowane poprzez interesy sprawującej władzę elity politycznej, gospodarczej i wojskowej, wymagają potraktowania „bezpieczeństwa politycznego” jako czynnika wpływającego w decydujący sposób na kierunek rozwoju Rosji oraz kształtującego bezpośrednio jej relacje z zagranicą. Rosyjskie elity są w zasadzie zgodne z wykładnią naukową (politologiczną), że walka polityczna jest konieczna do przeprowadzenia procesu wyboru liderów (polityków), partii, idei i programów, które z ich punktu widzenia byłyby najlepsze dla Rosji, i realizacji jej interesów – sformułowanych w procesie historycznym. Niekoniecznie jednak walka ta musi przebiegać według transparentnych, sprawiedliwych reguł, co świat zachodni uważa za elementarną zasadę demokracji. Z drugiej jednak strony pozostające u władzy elity oceniają, że walka polityczna w Rosji ma tendencje do zaostrzania się, przez co może prowadzić do powstawania i funkcjonowania politycznych ekstremizmów oraz stanowić realne zagrożenie dla społeczeństwa, czy raczej dla tamtejszego, politycznego *status quo*, co w konsekwencji mogłoby doprowadzić do rozregulowania czy wręcz unicestwienia państwa rosyjskiego w obecnym kształcie.

Istota „bezpieczeństwa politycznego” jest pojmowana przez rosyjskich teoretyków zagadnienia w trojaki sposób. Pierwszy akcentuje stosowanie odpowiednich środków i prowadzenie działań na rzecz zachowania funkcjonującego porządku konstytucyjnego oraz politycznej i społecznej stabilności. Drugi podkreśla ochronę wartości demokratycznych oraz systemu ludowładztwa. Trzeci dopuszcza stosowanie przemocy w celu realizacji celów politycznych. „Bezpieczeństwo polityczne” w rosyjskim systemie bezpieczeństwa narodowego jest niejako kompilacją tych trzech ujęć, przynajmniej na poziomie formalno-prawnym (ujętych w koncepcjach i doktrynach traktujących o bezpieczeństwie narodowym). W praktyce coraz mniejsze znaczenie ma ujęcie drugie – dotyczące ochrony wartości demokratycznych i systemu ludowładztwa. Zresztą w rosyjskiej kulturze politycznej, czego dowodzą przemiany w obrębie kadencji prezydenckich Władimira Putina, wyraźny jest pogląd, że wartości demokratyczne mogą zostać poświęcone w imię stabilności oraz spokoju społeczno-politycznego i gospodarczego. W dobie kryzysu uzasadnione są wobec tego takie działania, jak silna centralizacja władzy, tzw. „rządy twardej ręki”, ograniczenia swobód obywatelskich czy stosowanie przemocy w imię nadrzędnych celów politycznych oraz żywotnie ważnych interesów narodowych.

W tym miejscu należy kilka słów poświęcić problematyce rosyjskich interesów narodowych, gdyż to właśnie one determinują kształt systemu bezpieczeństwa narodowego Rosji,

a co za tym idzie, także istotę „bezpieczeństwa politycznego”. Rosyjskie interesy narodowe dzielą się na cztery kategorie:

- 1) żywotnie ważne interesy,
- 2) ważne interesy,
- 3) mniej ważne interesy,
- 4) interesy (zwykłe).

Do żywotnie ważnych interesów zalicza się:

- progresywny rozwój Rosji jako suwerennego państwa,
- umacnianie jedności państwowej Federacji Rosyjskiej,
- zabezpieczenie oraz ochrona integralności i nienaruszalności terytorialnej Federacji,
- tworzenie i funkcjonowanie skutecznego systemu obrony i bezpieczeństwa,
- odpieranie i przeciwdziałanie agresji przeciwko Rosji i jej sojusznikom,
- zapobieganie wojnom i konfliktom zbrojnym.

Do kategorii ważnych interesów należą:

- realizacja oraz ochrona praw i wolności człowieka,
- zachowanie i powiększanie materialnych i niematerialnych (duchowych) osiągnięć Rosji,
- zapewnienie bezpieczeństwa społecznego,
- zapobieganie i przeciwdziałanie konfliktom natury socjalnej, rasowej, etnicznej i religijnej,
- przeciwdziałanie przestępczości zorganizowanej,
- zapewnienie międzynarodowej stabilności oraz regionalnego i globalnego bezpieczeństwa.

Za mniej ważne interesy uważa się:

- umacnianie wielostronnych struktur WNP,
- zapewnienie odbudowy niektórych z przemysłowych powiązań (kooperacji) zdeintegrowanych w skutek rozpadu ZSRR,
- umacnianie mechanizmów i procedur koordynacji polityki zagranicznej Rosji i innych państw byłego ZSRR.

Do interesów (zwykłych) zalicza się:

- zapewnienie sprzyjających warunków dla stabilnego rozwoju społeczno-ekonomicznego i duchowego (kulturowego),
- zapewnienie zgody i spokoju społecznego,
- realizacja zasad sprawiedliwości społecznej,
- kształtowanie poszanowania dla pamięci o przodkach, historii narodowej, kultury i tradycji,
- realizacja roli i zapewnienie wpływu i odpowiedzialności Rosji jako uczestnika wspólnoty światowej,
- ocalenie i ochrona środowiska naturalnego,

- utrwalanie równoprawnej o wzajemnie korzystnej i dobrosąsiedzkiej współpracy z innymi państwami.

Obowiązująca *Koncepcja bezpieczeństwa narodowego Federacji Rosyjskiej* prezentuje inne podejście do podziału interesów, które jednak mogą zostać poddane przedstawionej wyżej hierarchizacji. I tak dokument ten dzieli interesy narodowe Rosji na następujące kategorie:

- interesy w sferze wewnątrzpolitycznej,
- interesy w sferze socjalnej,
- interesy w sferze duchowej (kulturowej),
- interesy w sferze międzynarodowej,
- interesy w sferze informacyjnej,
- interesy w sferze militarnej,
- interesy w sferze problematyki ochrony granic,
- interesy w sferze ekologicznej.

Należy jeszcze zwrócić uwagę na kwestię definicji narodowych interesów Rosji zawartej w *Koncepcji...* Brzmi ona następująco: *Narodowe interesy Rosji to całokształt zbalansowanych interesów jednostki, społeczeństwa i państwa...* Wprowadzenie do definicji kategorii opisowej „zbalansowane interesy” wybitnie wskazuje na relatywny (a nie pryncypialny i trwały) charakter stosunków w układzie obywatel–społeczeństwo–państwo. Wskutek tego, stosunki te są determinowane w rzeczywistości wieloma przywilejami politycznymi przynależnymi jedynie władzy. Elementem regulującym jest tu w większym stopniu uznaniowość ze strony rządzących niż system prawny. Stąd też czerpie swoje korzenie omawiana rosyjska koncepcja „bezpieczeństwa politycznego”. W kontekście rozważań o narodowych interesach Rosji wyłania się jeszcze jedna funkcja „bezpieczeństwa politycznego”: funkcja balansowania interesów narodowych w układzie obywatel–społeczeństwo–państwo, co, uwzględniając rosyjskie tradycje polityczne oraz rzeczywistość polityczną Rosji, można utożsamiać z funkcją ochrony supremacji interesów państwa w tym układzie.

Państwo, państwowość (*gosudarstwiennost'*) czy też budowa państwowości (*gosudarstwiennoe stroitelstwo*) należą do centralnych zagadnień zarówno rosyjskiej polityki, jak i politologii. „Bezpieczeństwo polityczne” w rosyjskiej rzeczywistości to nic innego jak mechanizm ochrony państwowości, a jego istota wynika bezpośrednio z paradygmatu *gosudarstwiennosti*. Celem jednoczącym elity polityczne Rosji jest przede wszystkim jej umacnianie, gdyż to ona wpływa w decydujący sposób na określenie mocarstwowości tego kraju, do której są one (elity) bezsprzecznie przywiązane. Niektórzy badacze uważają nawet, że pojęcia państwowości i mocarstwowości są synonimiczne, co wynika z rosyjskiej tradycji i kultury politycznej. Mocarstwowość (*derżawnost'*) jest wartością nadrzędną, funkcjonującą nie tylko w świadomości rosyjskich elit politycznych, gospodarczych i wojskowych, ale także silnie zakorzenioną w świadomości społecznej Rosjan. Dlatego też mocarstwowość i dążenie do jej zapewnienia stoi ponad interesami społeczeństwa i pojedynczego obywatela. Stąd też bierze się wyjaśnienie znaczenia kategorii „zbalansowane interesy” zawartej w definicji interesów narodowych Rosji, zamieszczonej w *Koncepcji bezpieczeństwa narodowego Federacji Rosyjskiej*. Można z całą odpowiedzialnością założyć, że w procesie „balansowania

interesów” interesy państwa, a co za tym idzie – interesy aktualnego układu władzy, będą miały zawsze pierwszeństwo w imię zapewnienia ciągłości procesu *gosudarstwiennogo stroitielstwa*, którego celem jest *derżawnost’* Rosji. Dlatego też, przyjmując, że „bezpieczeństwo polityczne” to zespół środków i metod działania mających na celu wykrycie, zapobieżenie i likwidację tych czynników, które mogą zagrozić interesom politycznym kraju – czyli jak to wykazano – państwowości rosyjskiej w obecnym kształcie, należy przedstawić zagrożenia dla tychże interesów.

Warto zatem zwrócić także uwagę na rolę i funkcje, jakie pełnią zagrożenia (wewnętrzne i zewnętrzne) w polityce rosyjskiej. Tradycja wykorzystywania zagrożeń i fenomenu wroga (przede wszystkim zewnętrznego) sięga radzieckiej doktryny militarnej z lat dwudziestych. W tym czasie pod przewodnictwem M. Frunzego (ludowy komisarz spraw wojennych ZSRR) powstała koncepcja traktująca Związek Radziecki w kategoriach kraju o charakterze oblężonej twierdzy, która powinna była zagwarantować jedność woli i myśli wszystkich obywateli radzieckich zgodnych z obowiązującą ideologią. Funkcjonowanie wroga zewnętrznego i zagrożeń wewnętrznych pozwoliło uzasadniać potrzebę militaryzacji kraju i związanych z tym wyrzeczeń natury egzystencjalnej, ponoszonych przez obywateli praktycznie do czasu rozpadu ZSRR. Umożliwiało także tłumaczenie społeczeństwu konieczności stosowania totalitarnych rządów. Koncepcja ta odbija się echem we współczesnej polityce władz rosyjskich. W coraz ostrzejszej antyzachodniej retoryce płynącej z Kremla wyraźnie przebijają się wypowiedzi wskazujące na osamotnienie Rosji i idące w jej kierunku zagrożenia militarne. Wykorzystuje się tu politykę rozszerzeniową NATO, a ostatnio projekt amerykańskiej tarczy antyrakietowej czy politykę państw bałtyckich w stosunku do Rosji. Wskutek tego dogodne warunki dla rozwoju zyskuje nowy rosyjski autorytaryzm, który cechuje się zupełnym odejściem od prób budowy demokratycznego społeczeństwa. Taka sytuacja jest też korzystna dla elit rządzących współcześnie Rosją, gdyż umożliwia odwracanie uwagi społecznej od niepowodzeń w dziedzinie wewnętrznej polityki gospodarczej i społecznej. Nie ulega bowiem wątpliwości, że poziom rozwoju cywilizacyjnego regionów (prowincjonalnej Rosji) i tradycyjnej rosyjskiej *głubinki* jest wysoce niezadowolający w przeciwieństwie do sytuacji, w jakiej znajduje się centrum (Moskwa, Sankt Petersburg).

Wracając do zagrożeń dla interesów politycznych Rosji, w rosyjskich źródłach dają się zauważyć dwa podejścia do tego zagadnienia. Pierwsze zostało określone przez oficjalne dokumenty władz Federacji, drugie zaś jest niejako krytyką pierwszego. Do najważniejszych zagrożeń wskazywanych przez oficjalne władze należą:

- negatywne procesy ekonomiczne, które wiodą do politycznej niestabilności,
- niedoskonałość organizacyjna kompleksowego systemu władzy państwowej,
- występowanie powiązań pomiędzy przedstawicielami władzy wykonawczej i ustawodawczej a strukturami przestępczymi,
- nieprzestrzeganie zasady wyższości prawa federacyjnego nad prawem subiektów federacji,
- społeczno-polityczna polaryzacja społeczeństwa,
- głębokie rozwarstwienie społeczeństwa pod względem dochodów i zamożności,
- kryminalizacja stosunków społecznych i wzrost przestępczości zorganizowanej,
- nasilanie się takich zjawisk, jak etnocentryzm, etnoegoizm oraz szowinizm,
- występowanie takich zjawisk, jak polityczny i regionalny ekstremizm i separatyzm,

- występowanie niekontrolowanej migracji,
- sprzeczna z interesami politycznymi kraju działalność wielu organizacji społecznych, towarzystw i stowarzyszeń (III sektor),
- eskalacja terroryzmu zarówno na terytorium Rosji, jak i w świecie,
- powstawianie i eskalacja konfliktów w pobliżu granic i terytorium FR,
- ekspansja ekonomiczna, demograficzna i kulturalno-religijna na terytorium Rosji, dokonywana przez państwa z nią graniczące,
- działania innych państw, które mają na celu umniejszenie znaczenia i wpływów Rosji w wielobiegunowym świecie,
- intensyfikacja na terytorium Rosji działalności obcych służb specjalnych i wykonywanych przez nie organizacji.

„Krytycy” do zagrożeń interesów politycznych Rosji zaliczają:

- odejście od przestrzegania konstytucyjnych zasad demokratycznych w realnej polityce,
- negatywna rywalizacja występująca pomiędzy różnymi siłami politycznymi oraz strukturami władzy państwowej, nieprzestrzeganie przez nie prawa regulującego ich działalność,
- słabość mechanizmów społecznej kontroli nad instytucjami władzy państwowej,
- nasilanie się regionalnych separatyzmów i nacjonalizmów, pogarszanie się stosunków etnicznych i religijnych,
- zastępowanie w realnej polityce interesów społeczeństwa i kraju korporacyjnymi interesami rządzącej elity,
- zastępowanie demokratycznych instytucji władzy mechanizmami autorytarnymi i dyktaturą, które odgradzają społeczeństwo od władzy,
- utrwalanie się antydemokratycznego mechanizmu kształtowania polityki wewnętrznej i zagranicznej,
- kontynuowanie destrukcyjnego kierunku reform, sprzyjającego pogłębianiu rozwarstwienia społeczeństwa pod względem dochodów i zamożności oraz antagonizującego stosunki społeczne,
- stosowanie norm nakazowo-administracyjnych i przemocy w zarządzaniu państwem,
- zaognianie konfliktów społeczno-politycznych i etnicznych,
- represjonowanie opozycji,
- podporządkowanie sobie przez władzę środków masowej komunikacji.

Jak widać, dwa przedstawione wyżej podejścia, określające typy zagrożeń dla interesów politycznych Rosji, są sobie przeciwstawne. Pierwszy – desygnowany przez oficjalne władze – dowodzi, że rozwój Rosji, a co za tym idzie – jej polityka, planowane są na bazie tradycyjnego systemu kategorii i wartości, to jest wykładnię *gosudarstwiennosti* i *derżawnosti*. W sposób ewidentny, poprzez zagrożenia dla interesów politycznych Rosji, wskazuje się tu na zamiar prowadzenia szeroko rozumianej polityki, opierającej się na autorytarnym sposobie sprawowania rządów, podkreślając jednocześnie istnienie przede wszystkim dwóch typów zagrożeń dla rosyjskiej państwowości: funkcjonowanie destabilizujących czynników

wewnętrznych (szkodliwe działania III sektora, intensyfikacja zjawiska etnoseparatyizmu, inne) oraz działania agresywno-ekspansjonistyczne, płynące z zagranicy. Jeśli weźmie się pod uwagę, że podejście to zostało sformułowane oficjalnie w 2000 r. (wraz z ogłoszeniem *Koncepcji bezpieczeństwa narodowego Federacji Rosyjskiej*) oraz uwzględni się przebieg rosyjskich procesów politycznych w latach 2000–2007, można sformułować wniosek, że nowy rosyjski autorytaryzm jest już zjawiskiem o cechach stałych i należy spodziewać się jedynie umacniania tego sposobu sprawowania władzy w kraju. Podejście drugie można określić mianem „demokratycznego”, które jest w rzeczywistości krytyką obecnego politycznego *status quo* w Federacji. Wskazuje na zanik mechanizmu społecznej kontroli władzy oraz, co ważniejsze, akcentuje zjawisko utożsamiania przez rządzącą elitę własnych interesów z interesami państwa. Jednak wcześniej sformułowany wniosek dotyczący nowego rosyjskiego autorytaryzmu upoważnia do stwierdzenia, że „podejście demokratyczne” nie ma i nie będzie miało wpływu na przyszły kształt „bezpieczeństwa politycznego” (zespołu środków i metod działania, mających na celu wykrycie, zapobieżenie i likwidację tych czynników, które mogą zagrozić interesom politycznym kraju).

Wracając do hierarchizacji interesów narodowych Rosji (żywotnie ważne interesy, ważne interesy itd.), należy jeszcze zwrócić uwagę, do której kategorii należą interesy państwa (gwarantujące jego rozwój, stabilność i integralność terytorialną Federacji), a do której interesy obywatela i społeczeństwa (gwarantujące szeroko rozumiany rozwój cywilizacyjny i wzrost dobrobytu). Otóż, interesy państwa należą do kategorii najwyższej – żywotnie ważne interesy, a interesy obywateli i społeczeństwa do kategorii najniższej – interesy (zwykłe). Supremacja państwa jest tu aż nazbyt wyraźna. Takie podejście powoduje, że państwo w społecznej świadomości nie jest utożsamiane z dobrem wspólnym obywateli, ale przede wszystkim z domeną władzy. Dobrem wspólnym Rosjan jest Ojczyzna – *Rodina*, absolut, którego – zdaniem autora – w żadnym wypadku nie można utożsamiać z państwem (*gosudartwom*), a tym samym z terytorialnym wymiarem Federacji. Rozważania te są o tyle istotne, gdyż pozwalają odpowiedzieć definitywnie na pytanie: komu i czemu winno służyć „bezpieczeństwo polityczne”? Biorąc pod uwagę spektrum procesów politycznych zachodzących w Rosji oraz jej tradycję i kulturę polityczną, można sformułować odpowiedź w następujący sposób:

W systemie bezpieczeństwa narodowego Federacji Rosyjskiej „bezpieczeństwo polityczne” to zespół środków i metod działania służący ochronie interesów politycznych państwa oraz gwarantujący rozwój rosyjskiej państwowości w postaci Federacji Rosyjskiej, który w praktyce politycznej sprowadza się do ochrony układu polityczno-gospodarczo-wojskowego tworzącego strukturę władzy państwowej.

„Bezpieczeństwo polityczne” funkcjonuje w systemie bezpieczeństwa narodowego FR opierając się na konkretnym mechanizmie, na który składają się następujące elementy:

- obiekty: terytoria (subiekty Federacji), instytucje państwowe i publiczno-społeczne, organy władzy państwowej, ruchy społeczno-polityczne (formalne i nieformalne), poszczególni obywatele,
- przedmioty: poglądy, koncepcje, doktryny, programy polityczne, a szczególnie działalność polityczna obiektów,
- system prawny,

- podmioty: określone organy władzy państwowej, służby specjalne,
- środki i metody działania,
- aparat i kryteria oceny stanu bezpieczeństwa politycznego kraju oraz oceny skuteczności funkcjonowania samego mechanizmu.

Zasada funkcjonowania mechanizmu „bezpieczeństwa politycznego” w realiach Federacji polega na oddziaływaniu podmiotów za pomocą środków prawnych i pozaprawnych oraz metod działania na obiekty i przedmioty. Rezultaty tego oddziaływania są weryfikowane przez aparat i kryteria oceny stanu bezpieczeństwa politycznego państwa. Przedstawiony mechanizm funkcjonowania „bezpieczeństwa politycznego” jest poddawany presji zewnętrznej (korygowany) przez takie czynniki, jak krajowa opinia publiczna i opinia społeczności międzynarodowej. Niejako od wewnątrz, profil i siła oddziaływania podmiotów są stymulowane (kształtowane) przez stopień reakcji obiektów oraz relacje panujące pomiędzy podmiotami.

Nowy rosyjski autorytaryzm warunkuje rozwój „bezpieczeństwa politycznego”. I choć na razie ten swoisty „podsystem” systemu bezpieczeństwa narodowego Federacji Rosyjskiej nie został sformalizowany przez oddzielne dokumenty (tak jak, na przykład, „bezpieczeństwo informacyjne” zostało usankcjonowane dokumentem *Doktryna bezpieczeństwa informacyjnego Federacji Rosyjskiej*) jego znaczenie będzie rosło, gdyż wzrastać będzie poczucie zagrożenia interesów rządzącej elity. Autorytaryzm jako sposób sprawowania władzy niesie niejako sam w sobie zapotrzebowanie na wciąż nowe formy i ilości środków zapewniających ochronę politycznego *status quo*. Normą stają się wówczas rozwiązania represyjno-siłowe; stąd też należy spodziewać się w Federacji stałego wzrostu znaczenia rosyjskich służb specjalnych, które zdają się być najistotniejszym elementem „bezpieczeństwa politycznego”. W następstwie tego służby te prawdopodobnie będą w przyszłości także zajmować się (w sposób formalny i nieformalny) zarządzaniem państwem, a nie tylko ochroną jego szeroko pojętych interesów i bezpieczeństwa.

Bibliografia

- Bieleń S., *Rosyjskie interesy bezpieczeństwa w Europie Środkowej*, [w:] Davis B. Bobrow, Edward Halizak, Ryszard Zięba (red.), *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, Warszawa 1997.
- Kowaliow S., *Między katastrofą a apokalipsą*, Gazeta Wyborcza, 27–28.01.1996 r.
- Łarin W., *Bezopasnost' razwitiia i razwitiie bezopasnosti*, „Swobodnaja mysl”, 1996, Nr 7.
- Nacjonalnyje interesy Rossii*, wykład prof. J. Baranowskiego, Akademia Dyplomatyczna MSZ RF. Materiał w posiadaniu autora.
- Pawłow A., *Ewolucja radzieckiej i rosyjskiej doktryny wojskowej*, [w:] Davis B. Bobrow, E. Halizak, R. Zięba (red.), *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, Warszawa 1997.
- Politicziesskaja bezopasnost' Rossii*, <http://www.ipolitics.ru/lnk/55.htm>.

Serebrjannikow W., *O političieskoj bezopasnosti Rossii*, „Socjalno-političieskij žurnal”, 1997, Nr 3.

Dokumenty

Koncepcja nacionalnoj bezopasnosti Rossijskoj Federacji, <http://www.scrf.gov.ru/documents/1.html>.

Koncepcja wnieszej polityki Rossijskoj Federacji, <http://www.scrf.gov.ru/documents/25.html>.

Koncepcja gosudarstvennoj nacionalnoj polityki Rossijskoj Federacji, <http://www.scrf.gov.ru/documents/27.html>.

Osnownyje położenija regionalnoj polityki w Rossijskoj Federacji, <http://www.scrf.gov.ru/documents/26.html>.

Wojennaja doktrina Rossijskoj Federacji, <http://www.scrf.gov.ru/documents/33.html>.

Zakon Rossijskoj Federacji „O bezopasnosti”, <http://www.scrf.gov.ru/documents/20.html>.

The Role of “political safety” in National Security of Russian Federation

Summary

This article presents the way of defining the notion of “political security” by Russian political establishment. The author proposes a thesis indicating that this notion is treated primarily as the right to use proper means and taking actions for the benefit of maintaining state stability. Such comprehension of the notion of “political security” justifies the authorities’ actions that enable limitation of the civil freedom and use of violence in the name of supreme political purposes.